

ZÁPIS SETKÁNÍ

Číslo zápisu: 03/2008

Datum: 11. prosince 2008

Místo setkání: MMB Zasedací místnost, Křenová 20

PROGRAM:

1. Uvítání, program, úkol z předchozího setkání (tabulka služeb)
2. Připomenutí základních pojmů týkajících se komunitního plánování
3. Upřesnění cílových podskupin a rozhodnutí, zda se pracovní skupina rozdělí do menších skupin nebo zda budou všechna opatření řešena společně
4. Prezentace materiálu : „*Co nám chybí v soc. službách pro osoby nepřizpůsobené*“
5. Aktuální problémy a potřeby při práci s osobami ohroženými soc. vyloučením
6. Shrnutí hlavních bodů
7. Závěr

ad. 1 Uvítání, program, úkol z předchozího setkání (tabulka služeb)

Koordinátor přivítal všechny přítomné a krátce představili program setkání. Poté se členové skupiny vrátili ještě k tabulce soc. služeb pro osoby ohrožené sociálním vyloučením. Jelikož se dosud nepodařilo tabulku zkompletovat, bylo upřesněno jak které informace vyplnit. Problém byl především při uvádění kapacity služby. Kapacitu je třeba uvést buď jako počet klientů nebo počet intervencí/kontaktů (příp. obojí) a také je třeba uvést kapacitu okamžitou nebo denní (příp. oboje) a roční kapacitu. Je také třeba vyplnit všechny kolonky v tabulce. Pokud se organizace některá kolonka netýká, stačí ji proškrtnout či napsat „bez omezení“, „zdarma“ apod. Dole má tabulka posuvnou lištu, kterou je třeba posunout doprava tak, aby bylo možné vyplnit všechny kolonky (personální a finanční zajištění služby). Vše co doplníte či upravíte prosím zvýrazněte červeně.

Bylo dohodnuto, že tabulka bude doplněna o poslední informace jenž zástupci organizací poskytl a poté bude tabulka ještě jednou rozeslána k závěrečné kontrole (nebo k příp. doplnění). Na další pracovní skupině by pak měla být k dispozici již ucelenější analýza, ze které bude možné také vycházet při formulování priorit a opatření (bude možné srovnávat rozpočty, počty úvazků apod.).

ad 2. Připomenutí základních pojmů týkajících se komunitního plánování

Co je vize?

To, jak chceme aby vypadaly sociální služby na konci období 2010-2013

Co jsou priority?

To, co chceme a co budeme ve stanoveném období dělat a proč to chceme dělat

Co jsou opatření?

Způsob, kterým je možné vize dosáhnout, postupy či metody, jak realizovat priority

Co jsou aktivity?

Popisují, jaké konkrétní úkoly/projekty si v rámci priorit a opatření klademe s určením zodpovědné osoby či organizace, finanční náročnosti a časového termínu

Cílem této pracovní schůzky nebylo zvolit konkrétní aktivity, ty se budou určovat až později (leden/únor), ale zhodnotit, jaké jsou aktuální potřeby a problémy v oblasti služeb pro naši cílovou skupinu, jak upravit stávající služby případně jaké nové služby by byly potřebné.

ad 3. Upřesnění cílových podskupin a rozhodnutí, zda se pracovní skupina rozdělí do menších skupin nebo zda budou všechna opatření řešena společně

Zástupce z organizace Podané ruce připomíná, že každá z našich cílových podskupin vyžaduje různý přístup a metodiky, a že zkušenost z minulého procesu je taková, že bylo problematické se na některých prioritách společně domluvit. Proto by rozdělení do menších skupin mohlo být užitečné.

Pracovní skupina „Osoby ohrožené sociálním vyloučením“

Na konec se ale ukazuje, že jednotlivé podskupiny nemají dostatek zástupců, štěpení by proto nemělo smysl a nebylo by efektivní. Skupina bude prozatím řešit priority společně.

Radim Janík zmiňuje ještě potřebu dalšího rozhodnutí, a to, zda bude skupina při plánování vycházet z priorit v předchozím komunitním plánu nebo zda bude mít jako podklad seznam aktuálně poskytovaných sociálních služeb a vycházet z konkrétních potřeb a nových problémů, a definovat zcela nové návrhy týkající se konečných služeb.

Skupina si volí druhou možnost, evaluace předchozích priorit již proběhla na dřívější schůzce a je tedy vhodné začít se zcela novými návrhy.

ad 4. Presentace materiálu : „Co nám chybí v soc. službách pro osoby nepřizpůsobené“ (2006)
Tento materiál je k dispozici na internetových stránkách Domovy potřebným.

Sociální kurátor upozorňuje na některé body, jenž shrnují potřeby této cílové skupiny a poskytovatelů služeb. Některé body jsou v rámci skupiny blíže diskutovány a hodnotí se, k jakému posunu od roku 2006 došlo.

Například došlo k úpravě a zmírnění sankcí za porušování pravidel ze strany klientů v rámci AD, DC, nocleháren a dalších podobných zařízení. Pracovnice z azylového domu a DC (Dům sociální prevence, Armáda spásy) upozorňují na to, že existuje určitá možnost částečné tolerance např. alkoholu, ale že zde zároveň musí existovat jasné hranice, jelikož např. agresivní klient může ohrozit ostatní klienty, pracovníky nebo sám sebe.

Podářilo se také teoreticky rozpracovat příčiny sociálního vyloučení, vznikly informační materiály a podařilo se uspořádat první odbornou konferenci s touto tematikou. Jako hlavní příčina tohoto problému je vnímána neschopnost některých spoluobčanů přizpůsobit se tržnímu systému dnešní doby a udržet krok s rychlým vývojem a změnami ve společnosti.

Sociální kurátor zároveň upozorňuje na přetrvávající problém, kterým je nepochopení specifických charakteristik a potřeb dané cílové skupiny např. ze strany některých úřadů městských částí (např. při poskytování příspěvků v hmotné nouzi). Vnímá potřebu v tomto směru pracovníky na úřadech a v dalších institucích dozdělavat a upozornit je na specifika této cílové skupiny.

Vzdělávání pracovníků v této oblasti může být v rámci komunitního plánu zahrnuto jako jeden z dlouhodobých cílů.

Další diskutovanou otázkou se stává dostupnost některých služeb pro cílové skupiny. Sociální kurátor připomíná noclehárny, jejímž smyslem by měl být opravdu nízký práh, který by zachytil i klienty, kteří za normálních okolností na služby nedosáhnou.

ad 5. Aktuální problémy a potřeby při práci s osobami ohroženými soc. vyloučením

Pracovnice sociální prevence upozorňuje na problém nezaměstnanosti, jenž se pojí s nedostatečnou informovaností klientů a vede k frustraci, která je v mnoha případech řešena alkoholem. Zamýšlí se nad potřebou klientů konzultovat svoje pocity se sociálním pracovníkem, jenž by zároveň nabídl poradenství v této oblasti. V zařízení by byl potřebný sociální pracovník, jenž by poskytoval poradenství v oblasti zaměstnanosti a následné podpory. V současné době zařízení sociálního pracovníka nemá a jeho funkci nahrazují sociální kurátoři.

Sociální kurátor připomíná, že existují agentury podporovaného zaměstnávání jako je např. Agapo nebo A-kluby.

Zároveň také existuje snaha o vytvoření programu sociálního zaměstnávání, protože cílová skupina osob ohrožených sociálním vyloučením má velké problémy uplatnit se na běžném trhu práce. V současnosti je zaregistrovaná sociální firma (o.s. Dno), její provoz se ale zatím nerozjel naplno.

Každý z přítomných zástupců organizací se postupně vyjádřil k problematice zaměstnávání osob ohrožených sociálním vyloučením a dalších souvisejících problémových oblastí.

Dům na půl cesty, Pohořelice se snaží navázat kontakt přímo s firmami v okolí. Začínají spolupracovat s firmou DHL, jejíž personální pracovnice nabídla volná pracovní místa pro klienty Domu na půl

Pracovní skupina „Osoby ohrožené sociálním vyloučením“

cesty. Zároveň je také ochotna upravit potenciálním zaměstnancům z řad klientů pracovní úvazky tak, aby pro ně bylo zaměstnání co nejdostupnější a nejduždnější.

Teen Challenge: u drogově závislých klientů je situace taková, že kdo má zájem o práci, ten pracuje. Problém je ale s lidmi, kteří jsou hodně zadlužení. Dobrovolně upadají do šedé ekonomiky, protože mít legální zaměstnání pro ně není výhodné. S tím se ale pojí i další problémy.

Probační a mediační služba: specifickou překážku v oblasti zaměstnávání klientů tvoří jejich záznam v rejstříku trestů, čímž se velmi snižuje šance na nalezení místa. Zároveň i zde problém se zadlužeností. Klienti opět unikají do šedé ekonomiky. Snaha o spolupráci s poradnami, ale dosáhnout úspěšnosti není snadné. Je zde vnímána potřeba zřídit poradenství, jenž by bylo zaměřené přímo na dluhy. V Olomouci **dluhové poradenství** existuje, v Brně zatím chybí. Stejné problémy při práci s klienty v oblasti zaměstnávání vnímá i Diecezní charita. Zároveň je u klientů problém s alkoholovou závislostí.

Celzus: Do organizace jsou klienti posíláni z úřadů práce. Jsou zde pořádány kurzy se kterými se pojí i poradenství při zaměstnání. Zaměřeno je ale zejména na ženy po mateřské dovolené a na osoby starší 50 let. Důležité je klienty podchytit co nejdříve, protože postupně dochází k prohlubování problémů a návrat na pracovní trh je obtížnější. Důležité je pracovat na motivaci klienta.

Eikon (Podané ruce): Nabízí krátké pracovní úvazky a dohody o pracovní činnosti. Jsou podporováni Českou spořitelnou, zajišťují podporu návratu klientů na trh práce. Existují zde stejné problémy jako u předchozích organizací (rejstřík trestů, zadluženost). Klienti jsou dlouhodobě nezaměstnaní, chybí jim reference zaměstnavatelů, mají nízké vzdělání, často bez kvalifikace. Klienti jenž zde pracují musí abstinovat (kvůli bezpečnosti práce apod.) tzn. vyšší práh. Neexistuje zde dluhové poradenství, externě je využíváno právní poradenství z Dromu. U klientů problém s udržení si zaměstnání, sklouzávání do šedé ekonomiky. V rámci odborného poradenství – Pasáž jsou klienti směřováni na legální trh práce. Služba Eikon má problém se zařazením a registrací, nemůže být registrována jako terapeutická dílna, jelikož pracovníkům jsou vypláceny finanční odměny.

Sociální kurátor zmiňuje potřebu vytvořit komplex sociálně integračních služeb. Jako vzor uvádí model z Vídně, kdy jsou klientům vypláceny za práci odměny „na ruku“ a mohou zde pracovat i ti, kteří aktuálně neabstínují. Oblast sociálního zaměstnávání by měla být propojena s dalšími službami, mimo jiné by měla ve městě existovat i možnost **sociálního bydlení**.

A-kluby: též vnímána potřeba dluhového poradenství. Klienti jsou závislí na alkoholu, většinou ale mají rodinné zázemí i zaměstnání, případně jsou schopni si ho najít. Existují zde ale již zmíněné překážky jako je záznam v rejstříku, dluhy, psychické překážky – frustrace apod. Je potřeba najít zaměstnání, kde by byl snížen práh, něco ve smyslu **tréninkového zaměstnání**, kde by byla možnost velmi pružného, krátkodobého a např. i sdíleného úvazku.

Ze strany Úřadů práce jsou poskytována určitá zvýhodnění pro firmy, jenž zaměstnávají lidi ohrožené sociálním vyloučením. Poskytují např. příspěvek na zřízení nového pracovního místa nebo na mzdové náklady. Jsou zde ale značná omezení a administrativní náročnost.

Armáda spásy vytvořila díky tomuto programu 3 pracovní místa ve spolupráci s Úřadem práce Brno město a Brno venkov. Jednou z podmínek je např. minimální existence místa po dobu jednoho roku, ale zaměstnanci se v rámci místa mohou vystřídat. Pracovní místa jsou nabízena klientům ve stabilní situaci, kteří jsou motivováni a které pracovníci dobře znají, proto bylo možné překonat i administrativní náročnost a zdlouhavost.

Nový prostor: služba je určena pro klienty, jenž jsou zcela bez prostředků, časopis jim nabízí okamžitý přivýdělek, který mohou využít např. pro nastartování možnosti dlouhodobějšího zaměstnání. Objevují se problémy s alkoholismem a závislostmi, jsou zde i klienti mentálně nebo zdravotně postižení. Jedná se o nízkoprahovou službu. Částečně se snaží s klienty řešit problémy se zadlužeností, ale spíše je

Pracovní skupina „Osoby ohrožené sociálním vyloučením“

odkazují na specializovanější organizace. Stejně jako předchozí organizace vnímají potřebu zřídit specializované dluhové poradenství.

Dům sociální prevence: organizace vnímá potřebu intenzivní sociální rehabilitace a sociálního poradenství. Je také potřeba si uvědomit, že sociálně slabí klienti mají děti, které končí v ústavní péči a stávají se z nich potenciální bezdomovci. Potřeba nalézt vhodné řešení je tím více naléhavá. Je tedy žádoucí, aby v AD byli přítomni i sociální pracovníci, pouze kurátoři nestačí. Co se týče překážek při hledání zaměstnání klientů, jsou to opět dluhy, záznamy v rejstříku a nedostatečná kvalifikace. I velmi motivovaní klienti mají problém nalézt vhodné zaměstnání. Pracovnice by do budoucna uvítala například možnost, aby se organizace mohla u zaměstnavatele za klienta zaručit a on tak měl vyšší šanci na uplatnění.

Sociální kurátor upozorňuje na problematičnost zaručení se za klienta, protože v praxi se často setkává s tím, že si zaměstnavatelé chodí na některé klienty stěžovat, jelikož dochází např. ke krádežím a podobně. Proto je také těžké zaměstnavatele motivovat k tomu, aby si z volné nabídky pracovní síly vybrali člověka se sociálními problémy. Právě tento problém by měl být řešen v rámci sociální ekonomiky, kdy by pak potenciální zaměstnavatelé viděli snahu uchazečů.

Probační a mediační služba: možnost zaručení se za klienta by uvítali, jelikož jejich klienti často přichází z vězení, odkud ale mají dobré pracovní návyky. Po propuštění ale mají kvůli záznamu z rejstříku problém zaměstnání nalézt.

Armáda spásy: v zařízení se intenzivně pracuje na zajištění příjmu pro klienty, jenž přicházejí z venku, zároveň mají klienti přidělené různé drobné práce (např. úklid), aby si oživily a udržely pracovní návyky a určité povinnosti. Aktuálně je také vnímán **problém se stárnutím populace, klienti AD ve vyšším věku nemají kam jít**, kvůli nízkému důchodu nedosáhnou na domovy pro seniory.

Lotos: v rámci organizace existuje dluhové poradenství, je zde zpracována metodika, složité případy řeší právník se kterým je uzavřena dohoda. Klienti bydlí v terapeutické komunitě, není zde mnoho klientů, kteří by měli záznam v rejstříku.

Potřeba zařízení navazujících na Azylové domy:

Dům sociální prevence: existuje zde 3 stupňový systém – noclehárna, ubytovna, byt. Služby na sebe navzájem navazují, přesun na další stupeň záleží na aktivitě klienta. Proto je zde důležitá role sociálního pracovníka, který by klienta motivoval. Problémem je, že neexistují sociální byty - klienti nedosáhnou na byty v rámci klasického trhu. Možnost sociálního bydlení je pouze pro matky s dětmi v Novém Lískovci na Kamenném vrchu. Podmínkou ale je, že musí být rozvedená, nelze sem umístit úplnou rodinu.

Podané ruce: město nemá vytvořen jasný přístup k tomu, kam by měli klienti, kterým se podaří svou situaci vyřešit postupovat. Na klasický byt má klient problém dosáhnout (např. nutnost zaplatit předem několik nájmu). Je zde potřeba vytvořit systém následné podpory pro klienty s vyřešenou sociální situací.

Na závěr diskuze upozornila pracovnice sociálního odboru městské části na to, že vyjde nová novela upravující vyplácení sociálních dávek, v rámci které dojde ke zpřísnění podmínek pro žadatele. Cílem je, aby lidé pracující v šedé ekonomice legalizovali své příjmy, což může být pro mnohé obtížné. Na příští schůzku se pokusí zjistit přesné informace o tom, k jakým konkrétním změnám dojde.

ad 6. Shrnutí hlavních bodů, které mohou být podkladem k příštím setkání

- do vzdělávání pracovníků na úřadech, jenž přicházejí do kontaktu se sociálně vyloučenými klienty, upozornění na specifika dané cílové skupiny

Pracovní skupina „Osoby ohrožené sociálním vyloučením“

- problematika zaměstnanosti – možnost zajištění klientům legální pracovní poměr, sociální firmy a tréninková pracoviště
- potřeba dluhového poradenství
- nedostatečná podpora pro klienty s vyřešenou sociální situací, chybějící návazné zařízení, sociální byty
- stárnutí populace a klientů žijících na azylových domech, nemožnost dosáhnout na domovy pro seniory, (vytvoření „nízkoprahového domova pro seniory“?)

ad 7. Závěr

Na závěr bylo členům pracovní skupiny připomenuto, že se zápisem bude opět rozeslána tabulka ke konečnému doplnění tak, abychom na příští pracovní skupině měli k dispozici potřebná data pro další plánování a analyzování (tak jak je zmíněno v bodě 1). Příště bychom již měli začít konkretizovat a rozpracovávat priority do opatření a aktivit KPSS. V případě potřeby se však mohou otevřít ještě další, neprodiskutovaná témata.

další setkání pracovní skupiny:

**čtvrtek 15. ledna 2009 ve 14:00
Křenová 20, Brno (MMB zasedací místnost)**

Zápis: Radka Vojtková, Erik Nezhoda a Radim Janík
dne: 11. prosince 2008